קולנוע

בעולם

המשוגע כמנהל המוסד

פרנסיס פורד קופולה, הבמאי שעשה את הסרט הקופתי ביותר בתולדות הקולנוע, הסנדק (הכניס עד עכשיו יותר מ־126 מיליון דולר), ובין הפקותיו הסרט ה„קטן" הגדול ביותר שידעה הוליווד מעודה, אמריקן גראפיטי (עלה פחות ממיליון דולר והכניס יותר מ־50 מיליון), ממשיך לצעוד קדימה בצעדי־ענק.

יחד עם ההכנות האחרונות לבכורת הסנדק חלק ב', הודיע קופולה על הצטרפותו כשותף בכיר בחברה להפצת סרטים. זאת — לאחר שהוא כבר עוסק בפועל, מזה שנים אחדות, בהפקת סרטים. על־ידי כך הוא מקווה לתת לאנשים שעבדו איתו יתר חופש־פעולה, ולנצל את מלוא כישרונותיהם.

„במקום גן־הילדים שבו נאלצו יוצרי־הסרטים להסתגר, בלחץ אנשי הכספים ששלטו באמצעי־ההפקה ובמימונם," הוא אומר.

המשוגעים משתחררים. באמצעות חברה זו הוא גם ידאג שעותקי־הסרטים יישלחו, תמיד, במצב תקין אל בתי־הקולנוע, ובתי־הקולנוע יידרשו, תמיד, להשתמש בציוד תקין בהקרנת הסרטים. דברים קטנים שכאלה הפכו פעם, בעבר, את חייהם של במאי־הקולנוע לגיהנום.

יש הרואים ביוזמה חדשה זו של קופולה, מהפיכה, שבזכותה עומדים האמנים לזכות סוף־סוף בעצמאות מלאה.

אחרים טוענים שזהו רק שלב נוסף בהשתלטות המטורפים (כלומר, הבמאים) על בית־המשוגעים (כלומר, האולפנים).

הוליווד־גיים

עכשיו, כשהנשיא פורד העניק חנינה לנשיא ניכסון, זה כבר לא חשוב. ובכל־זאת, כדאי לציין שימים מעטים לפני החנינה, ביקש אחד מחברי הקונגרס האמריקאי לפתוח בחקירה, על תנחות־במס שהוענקו לחברות־סרטים הוליוודיות בשנת 1971, כלומר, ערב בחירתו של ניכסון לנשיא.

לפי חשבונו של אותו חבר־קונגרס, חסכו חברות־הסרטים עשרות מיליוני דולרים באותה שנה.

ובכל זאת למה? משום שכל פוליטיקאי אמריקאי הראוי לשמו, יודע להעריך את התמיכה של כוכבי־הקולנוע זוהרים למסע־הבחירות שלו, ומשתדל לגייס אותם במספר רב ככל האפשר.

ריצ'ארד ניכסון לא רצה, כנראה, להיות מצא חסר בתחום זה, ופעל בהתאם. החנינה האמורה הצילה אותו גם מכך.

תדריך

תל־אביב

★★★½ **חזיזים הנדוניה** (סטודיו, צרפת) — משל ברוטלי ואכזרי על החברה המודרנית, שאוכלת יותר מכפי שהיא מסוגלת לעכל. סרט שמתכוון, ומצליח, להרגיז את מרבית הצופים, ואם יהיו גם כאלה שיחשבו, אחרי הרוגז, הרי הבמאי פררי השיג את מטרתו.

★★★★ **כוכב הפרא** (תכלת, צרפת) — סיפור מדע־בידיוני מצויר, שהוא חובה לכל חובבי האמנות, בעיקר בשל העיצובים הבלתי־רגילים של עולם מוזר ומאיים, כפי שהוא עולה בדמיונו של המאייר רולאן טופור. חוויה חזותית נדירה.

ירושלים

★★ **בדרך מערבה** (ארנון, ארצות־הברית) — האחים מארכס, באחד מסרטיהם הפחות־טובים, מספקים בכל זאת הצחקות רבות, כשהם יוצאים ליישב את המערב הפרוע והופכים אותו לבית־משוגעים.

חיפה

★★½ **כויס** (אמפית'אטרון, ארצות־הברית) — אחד מסירטי־הפשע היותר־טובים של השנים האחרונות, עם הופעה משכנעת מאד של סטיב מקווין בבלש קשוח שאינו מוותר, ועם רדיפת מכוניות על מורדות העיר סאן־פרנציסקו, שהפכה כבר לשם־דבר.

לזקנים ברוחם

אושר לנצח (סינמה 1, תל־אביב, ארצות־הברית) — איך נפלו גיבורים. ריצ'ארד ברוקס, שהיה מן החשובים שבבמאי הוליווד (המיקצוענים, ציפורי־הנעורים המתוקה, זרע הפורענות, בדם קר ועוד), שקע סוף־סוף גם הוא בביצה הממוסחרת של סרטים אופנתיים. וכיוון שהאופנה השנה היא שיחזור האשה, לקח ברוקס את רעייתו, השחקנית ג'ין סימונס שלא הופיעה על הבד כבר שנים רבות, וניסה להראות בעזרתה את תל־החלומות האמריקאי, מנקודת מבטה של האשה.

הסרט מתחיל בכך שזוג מאוהב נישא לפני 20 שנה. הצרה היא שזוג זה אינו נראה עוד צעיר כל־כך, ושום איפור לא יוכל להפוך את הגברת סימונס, ואת ג'ון פורסיית, לזוג צעיר. אבל זה רק פרולוג קצר. כי מייד עוברים להווה, כשלזוג בת בשנות העשרה, והוא מטופל בתיסכולים האמריקאיים האופייניים. לרגע נדמה כאילו ברוקס מתכונן להתייחס לכל בסרקאסם גלוי, כאשר חד־רכות־משודרות, לאושר והרפייה, עומדות בסתירה מוחלטת לדמותה של עקרת־הבית, המתחילה את יומה כמובסת.

אלא שהמלודראמה מצפה מעבר לפינה. עקרת־הבית סובלת מבעיות נפשיות, כי בעלה הפרקליט נסע פעם לרינו, ולאוו־דווקא בענייני־עסקים. משום כך היא קצה בחייה, מביישת את משפחתה, נוטשת אותה, בורחת ל־ברמודה כדי להתעודד ולהיווכח שהיא עדיין במצב תקין, נתקלת בטפיל־נשים סימפטי (מגלם אותו הזמר המנוח בובי דארין) ובפילגש מיקצועית רבת־תבונה (שירלי ג'ונס, אם מישפחת פארטרידג') ולבסוף חוזרת לעיירתה כשהיא חכמה יותר, יציבה יותר, נחושה בהחלטתה לעמוד על שתי רגליה.

פורסיית וסימונס: ביצה ממוסחרת

לא מקורי, שיטחי ושאבלוני מאוד. הכל ספוג במוסיקה מתקתקה של מישל לגראן, שהאזין כנראה יותר מדי למוסיקה של עצמו. חסר עדיין אותה גישה מפוכחת היכולה באמת להאיר את בעיותיה של אשה באור הנכון. אבל לאוהבי מלודרמות, זה לא יפריע.

אל נצור האנגלים

לפני הסערה (גורדון, תל־אביב, אנגליה) — סיפור מוקדם זה של גראהם גרין, מוקם במקרו בשוודיה, והעמיד זה מול זה איל־כספים חסר מצפון ומעצורים, וצעיר בריטי מן האצולה הדקאנטית, הנאחזת עדיין במושגים של „פייר פליי" והגינות, בעולם שהופך להיות ג'ונגל פראי.

כדי להדגיש את הצד הדרמאטי שבסרט, וכנראה כדי להשתלב טוב יותר בנוסטאלגיה המעוותת שהתעוררה בעקבות הארורים וקברט, תועברה העלילה לגרמניה של שנות ה־30. ההתנגשות בין שני העולמות השונים, המיועצים על־ידי גיבורי הסרט, מקושטת בצעדי־האווז של הוורמאכט, באורגיות המתנהלות בחווילות מבודדות, ובאימה שאינה עוד רוחנית, אלא גשמית בצל צלב הקרס.

פיטר דאפל, שזה לו סירטו הארוך הראשון, מצליח לחבליט נקודות אופייניות רבות אצל גרין, ובעזרתם של מייקל יורק ופיטר פינץ', מעצב עימות של ממש בין הקפיטליזם האכזרי שמתנהל לפי חוקים אכזריים, שאינם מכירים ברגשות אלא רק במצלצלין, לבין האצילות הסוטה־במיקצת, המתפוררת וחסרת התכלית המעשית, שאינה מוצאת מקומה בתוך מערכת־היחסים החדשה הנרקמת בעולם.

אומנם, לא מעט אפקטים מושאלים מסרטים אחרים, ומזמן לזמן מופיעים בעלילה חורים, שבהם נרמז חוסר נסיונו של הבמאי. עלילת־מישנה בסרט, הנוגעת לאב יהודי המבקש לחצל את בנו, מסתבכת בתוך הסברים פינסיים שאינם נהירים די הצורך, וחסיום המלודרמאטי של פרשה זו, אינו משכנע.

נייל ויורק: קאפיטליזם אכזרי

עם זאת, בתור סרט ראשון זה בהחלט ראוי לשבח, וגם אם אין בו העוצמה שבסרטים אחרים אשר דנו באותו נושא, הרי יש בו דקויות, ומישחק ברמה גבוהה, שמעלים אותו מעל הממוצע.

יהלומים בבויאנוי

הכיידי חושקת ביהלומים (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — תערובת זו, החייבת משהו לסירטי־הפשע של שנות ה־40, ועוד קצת לג'יימס בונד, לגנב שבא לסעוד ולעוד כמה הפקות הוליוודיות חלקלקות, באה למכור לקהל את דונאלד סאתרלנד כסוכן־ביטוח בתחפושת, המנסה לחשוף רשת של גנבי יהלומים. ג'ניפר (הקיץ של 42) או'ניל היא הגברת המיסתורית המעורבת בתוך הפרשה, והדוחרת לכל אורכה בתוך מאסראטי מפוארת.

הסיפור עצמו מבולבל ולא עיקבי ביותר, מגולל שוד יהלומים במקומות שונים בארצות־הברית והברחתם דרך מיאמי לאיי בהאמה, ומשם לאירופה. הדבר נעשה בעזרת כנופייה מאורגנת היטב, המחלקת לסאתרלנד מכות נאמנות, בכל פעם שהוא מנסה לקלקל להם את התוכניות.

אלא שזה, כסוכב־קולנוע אמיתי, המודע לעובדה שסופו לנצח, מתמיד בחקירתו, עוקב אחרי החשודים, מתפתה לרדיפות במכוניות, לשחייה תת־מימית, להליקופטרים ולכל שאר האביזרים הנוצצים של סירטי־המתח בני ימינו. בקיצור: לא מחדש דבר, לא מרתק במיוחד, וודאי לא יירשם כאחד מחישגיו הגדולים של הבמאי תום גריס. אבל זה יפה לעין, ואם לא להתעקש דווקא לפענח כל מה שקורה בסרט, הרי זו חופשה בצבעים לשעה וחצי.

או'ניל וסאתרלנד: חופשה בצבעים